Üngürüszök története

Esemény: IV. század. Kum-magyar és Hun-ugor együttélés, hun szövetség.

Forrás: Mahmud Tercüman: Tarihi Üngürüsz, 1543 körül.

Egy nap Nemród vadászatra indult, és magával vitte a fiait is. Vadászat közben egy elejtendő vad nyomába eredt, a fiai pedig külön indultak tovább. Ekkor egy különös, csodálatos színekben pompázó vad tűnt fel előttük. A két királyfi utána vágtatott, de a vad elmenekült, majd Adzsem határán, a hegyek között eltűnt.

A két királyfi sokáig kereste a különös állatot, de nem találta meg. Nem ismerték sem a nevét, sem a fajtáját. A keresésben elfáradtak, és nagy szomorúság lett úrrá rajtuk. Végül visszatértek apjukhoz, Nemródhoz, és azt kérték tőle, hogy azon a hegyes vidéken építtessen számukra egy monostort. Ott akartak élni, távol a világtól és az emberektől.

Nemród teljesítette kérésüket, és parancsot adott a monostor felépítésére. A két ifjú hosszú ideig elvonultan élt ott. A hatodik év kezdetén azonban megváltozott a gondolkodásuk. Újra vonzani kezdte őket a világ, és felébredt bennük a hatalom utáni vágy.

Ekkor egy titokzatos személy érkezett hozzájuk. Beszélt nekik a világi hatalomról, az uralkodásról és arról, milyen lehetőség rejlik az emberek feletti vezetésben. A két királyfi hallgatott rá, és elhatározta, hogy elhagyja a monostort.

Abban az időben Adzsem országának közelében élt egy bég, akinek két különösen szép lánya volt. Hunor és Magor feleségül vette a két lányt. A történet szerint Üngürüsz népe Hunor nemzetségéből származott, Hunor neve pedig később Hüngürüsz alakban élt tovább.

Nemród halála után Hunor a népével együtt apósához, a tatár kánhoz ment. A kán befogadta és megtisztelte őt. Adzsem szomszédságában egy egész ország fejedelemségét adta neki. Ezt a vidéket Dzsiddija tartományának nevezték. A leírás szerint ez a terület Szamarkandtól

egészen a Fekete-tengerig terjedt.

Később Adzsem padisahja hadjáratot indított Konsztantinije fejedelme ellen, és segítséget kért Dzsiddija uralkodójától. Dzsiddija fejedelme Hunor népéből húszezer katonát gyűjtött össze, és elküldte őket Adzsem padisahjához.

A hadjárat során Hunor népét támadás érte. Emiatt elváltak Adzsem padisahjától, és Pannonija tartományába költöztek. Amikor megérkeztek, azt látták, hogy az ország bő vizű folyókban, gyümölcsben és termésben gazdag. A történet azt is hozzáteszi, hogy ott olyan embereket találtak, akik az ő nyelvükön beszéltek.

Magyar kapcsolat

A történet több ponton kapcsolódik a magyar eredetmondákhoz. Megjelenik benne Nemród, Hunor és Magor alakja, a csodálatos vad üldözése, a nép eredetének magyarázata és a Pannoniába érkezés motívuma. A szöveg földrajzi utalásai a Kuma-folyótól nyugatra eső vidékre, a Kubáni-alföld déli oldalára, a Krím környékére, valamint később türk, kazár, alán és szarmata kapcsolatokkal összefüggő területekre irányítják a figyelmet.

Mit érdemes észrevenni a történetben?

1. A csodálatos vad nem egyszerű állat

A történetben a vad nem azért fontos, mert a királyfiak el akarják ejteni. Sokkal inkább útjelző szerepe van. Megmozdítja a szereplőket, elcsalja őket a megszokott világból, majd eltűnik. Az ilyen állat a mondákban gyakran nem célpont, hanem irányt mutató jel.

2. A monostor és a hatalomvágy ellentéte

A két királyfi először el akar vonulni a világtól, később azonban újra a világi hatalom felé fordul. Ez a fordulat azt mutatja, hogy a történet nemcsak vándorlásról szól, hanem arról is, hogyan változik meg a szereplők belső szándéka.

3. A nép eredetének magyarázata

A régi eredetmondák gyakran egy család, testvérpár vagy híres ős történetéből vezetik le egy nép származását. Itt Hunor alakja kap kiemelt szerepet: a szöveg szerint az Üngürüsz népe Hunor nemzetségéből ered.

4. Pannonia mint gazdag új haza

A történet végén Pannonia bő vizű, termékeny, gazdag vidékként jelenik meg. Ez tipikus honfoglalás-motívum: az új föld nem egyszerűen egy hely a térképen, hanem ígéretes, lakható és értékes haza.

Fejlesztő feladatok

A feladatok célja, hogy könnyebb legyen elkülöníteni a szereplőket, a helyszíneket és a mondai elemeket. Nem kell hosszú elemzést írni; elég rövid, pontos válaszokat adni.

1.1. Ki kicsoda a történetben?

Kösd össze a szereplőt a hozzá illő leírással!

Szereplő	Leírás
Nemród	
Hunor	
Magor	
Titokzatos személy	

Leírások: a) a két királyfi egyike; b) a királyfiak apja; c) a hatalom felé tereli a királyfiakat; d) a másik királyfi, aki Hunorral együtt követi a vadat.

Ugrás a megoldáshoz

1.2. Mesei vagy történeti jel?

Írd a mondatok mellé, hogy inkább **mesei elem** vagy inkább **történeti-földrajzi utalás**!

1. A csodálatos színekben pompázó vad eltűnik a hegyek között. _____
2. A történet Adzsem, Dzsiddija és Pannonija vidékét említi. _____
3. A két királyfi monostorba akar vonulni. _____

4. A szöveg a Fekete-tengerig terjedő tartományról beszél. _____

Ugrás a megoldáshoz

1.3. Mi változik meg?

Egészítsd ki a mondatokat a történet alapján!

1. A két királyfi először azért kéri a monostort, mert _____.
2. A hatodik év kezdetén azért változik meg a szándékuk, mert _____.
3. Pannonia azért tűnik vonzó új hazának, mert _____.

Ugrás a megoldáshoz

Rövid kvíz

1. kérdés

Mi indítja útnak Hunort és Magort a történet elején?

a) Egy királyi parancs.

b) Egy csodálatos vad megjelenése.

c) Egy háborús hír.

Ugrás a megoldáshoz

2. kérdés

Mit kér a két királyfi Nemródtól, miután nem találják meg a vadat?

a) Építtessen számukra monostort.

b) Küldjön utánuk katonákat.

c) Adjon nekik új lovakat.

Ugrás a megoldáshoz

3. kérdés

A történet szerint hová költözik Hunor népe a hadjárat után?

a) Pannonija tartományába.

b) Egy távoli szigetre.

c) Vissza Nemród udvarába.

Ugrás a megoldáshoz

Megoldások és pedagógiai mankó

Feladatmegoldások

1.1. Ki kicsoda a történetben?

Nemród – b) a királyfiak apja.

Hunor – a) a két királyfi egyike.

Magor – d) a másik királyfi, aki Hunorral együtt követi a vadat.

Titokzatos személy – c) a hatalom felé tereli a királyfiakat.

Vissza a feladathoz

1.2. Mesei vagy történeti jel?

1. Mesei elem.
2. Történeti-földrajzi utalás.
3. Inkább mesei-mondai elem, de vallási-kulturális utalásként is beszélgethetünk róla.
4. Történeti-földrajzi utalás.

Vissza a feladathoz

1.3. Mi változik meg?

1. Mert nem találják meg a csodálatos vadat, elfáradnak, és el akarnak vonulni a világtól.
2. Mert újra vonzani kezdi őket a világ, és felébred bennük a hatalom utáni vágy.
3. Mert bő vizű folyókban, gyümölcsben és termésben gazdag vidéknek látják.

Vissza a feladathoz

Kvízmegoldások

1. kérdés megoldása

Helyes válasz: b) Egy csodálatos vad megjelenése.

Vissza a kérdéshez

2. kérdés megoldása

Helyes válasz: a) Építtessen számukra monostort.

Vissza a kérdéshez

3. kérdés megoldása

Helyes válasz: a) Pannonija tartományába.

Vissza a kérdéshez

Pedagógiai mankó

Ennél az anyagnál érdemes a gyerekekkel külön megbeszélni, hogy a monda nem ugyanúgy bizonyít, mint egy történelmi forrás. A monda emlékezik, magyaráz, összekapcsol és képekkel dolgozik. Ettől még fontos, csak másként kell olvasni.

Jó beszélgetési irány lehet, hogy a csodálatos vad miért tér vissza több magyar eredettörténetben, és miért lehetett fontos a régi közösségeknek, hogy saját eredetüket híres ősökhöz, nagy vándorlásokhoz és termékeny új hazához kössék.

Mesefarm kiegészítő anyag: Mesefarm / Galantusz Grafika, 2026.

Forrás és online változat

Forrás: Mesefarm.hu

Az eredeti online anyag a QR-kód segítségével érhető el.

Ez a PDF a Mesefarm nyomtatóbarát változata. A QR-kód az eredeti online cikkhez vezet, ahol a kapcsolódó tartalmak és frissítések is elérhetők.

Online változat
